

Tietolupapäätös: Lapsen osallisuus lastensuojelulain mukaista erityistä huolenpitoa koskevassa päätöksenteossa

Päätös

1. Päätän myöntää sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) nojalla luvansaajalle luvan käsitellä tämän päätöksen liitteessä 1: tietoluvan perusteella luovutettava aineisto tarkoitettua Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilötietoaineistoa hakemuksessa mainittuun tieteellisen tutkimuksen käyttötarkoitusta varten. Henkilötietoja on käsiteltävä erillisten ehtojen mukaisesti (Liite 3: Ehdot tietoluvan perusteella tapahtuvalle henkilötietojen käsittelylle).
2. Päätän, että tietolupa myönnetään määräaikaisena, ja se on voimassa tämän päätöksen päivämäärästä 31.12.2025 asti.
3. Päätän, että tämän tietoluvan perusteella myönnettävän henkilötietoaineiston käsittelyyn oikeutettuja ovat ne henkilöt, jotka on mainittu tämän päätöksen liitteessä 2: henkilötietoaineiston käsittelyyn oikeutetut tutkimusryhmän jäsenet.
4. Päätän, että tietoluvan hakijan on huolehdittava tietojen tuhoamisesta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tietoluvan voimassaolon päättymisestä ja ilmoitettava viipymättä tietojen tuhoamisesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle osoitteeseen tutkimusluvat@luvn.fi.
5. Päätän, että rekisteri- ja asiakirjatietojen esikäsittelystä ja toimittamisesta peritään maksu, koska kyseessä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ulkopuolinen tutkija ja aineiston käsittelyssä toisiolain mukaan velvoitetaan tietoturvallisen etäkäyttöympäristön käyttöä.

Selostus

Opiskelija Irina Heikkinen Helsingin yliopistosta on hakenut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta tietolupaa tieteellistä tutkimusta varten.

Tutkimuksen aihe on "Lapsen osallisuus lastensuojelulain mukaista erityistä huolenpitoa koskevassa päätöksenteossa" ja sen tarkoituksena on tarkastella lapsen osallisuutta lastensuojelulain mukaisen erityisen huolenpidon järjestämisessä asiakirja-aineiston perusteella. Tutkimuskysymys on, millaisia lapsen osallisuuden muotoja viranomaisen erityistä huolenpitoa koskevassa päätöksenteossa on asiakirja-aineiston perusteella.

Erityinen huolenpito on yli 12-vuotiaille sijaishuollossa oleville lapsille järjestettävää erityistä moniammatillista hoitoa ja huolenpitoa, jonka aikana lapsen liikkumisvapautta voidaan rajoittaa. Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää lapsen vakavan päihde- tai rikoskierteen katkaisemiseksi tai kun lapsen oma käyttäytyminen muutoin vakavasti vaarantaa hänen henkeään, terveyttään tai kehitystään. Erityisellä huolenpidolla tavoitellaan lapsen itseään vahingoittavan käytöksen katkaisemista sekä kokonaisvaltaista huolenpitoa. Erityisestä huolenpidosta säädetään sijaishuollon rajoitustoimenpiteitä koskevassa lastensuojelulain luvussa 71–73 pykälissä.

Lapsen osallisuus ja oikeus ilmaista mielipiteensä on perus- ja ihmisoikeus, joka on taattu lapsen oikeuksien sopimuksen 13 artiklassa ja Suomen perustuslain 21 pykälässä. Lapsen mielipiteen selvittämisestä ja puhevallasta säädetään lastensuojelulain 21–22 pykälissä. Lapsen toivomukset ja mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaan. Lapsen mielipide sekä sen selvittämisen tapa on kirjattava lasta koskeviin asiakirjoihin. Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Viime vuosina Suomessa on käyty aktiivista julkista keskustelua lasten ja nuorten lisääntyneistä väkivaltarikoksista, seurattu katujengien oikeudenkäyntejä ja keskusteltu riittävistä keinoista tukea lastensuojelun vaativahoitoisia nuoria. Tutkimuskysymys, millaisia lapsen osallisuuden muotoja viranomaisen erityistä huolenpitoa koskevassa päätöksenteossa on asiakirja-aineiston perusteella, on ajankohtainen, sillä erityinen huolenpito on viimesijainen lastensuojelun sijaishuollon keino auttaa ja puuttua muun muassa näillä tavoin oireilevien lasten tilanteisiin.

Kyseessä katsotaan olevan tieteellinen tutkimus, koska se täyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerit: tutkimuksella on asianmukainen tutkimussuunnitelma, vastuuhenkilö tai vastuuryhmä, tulokset julkaistaan tieteellisinä julkaisuina ja tutkimus tuottaa uutta tietoa.

Hakija on pyytänyt tietolupahakemuksessaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakastietojärjestelmistä (Effica ja ProConsona) erityistä huolenpitoa, erityisen huolenpidon jatkamista ja erityisen huolenpidon lopettamista koskevia päätöksiä liitteineen ajalta 1.1.-31.12.2024.

Tämän tietoluvan perusteella luovutettava henkilötietoaineisto on kuvattu tietolupapäätöksen liitteessä 1 "Poimintasuunnitelma".

Kun tietolupa koskee vain yhden rekisterinpitäjän tietoja, vastaa rekisterinpitäjä itse omien tietojensa käyttöä koskevista luvista ellei kyseinen rekisterinpitäjä ole siirtänyt lupatoimivaltaansa Findataan (Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä 552/2019 44§).

Tämän tietoluvan perusteella luovutettavan aineiston rekisterinpitäjä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on arvioinut sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 552/2019 (jäljempänä toisiolaki) nojalla, että luvansaajan hakemuksesta ilmenevä tiedon käyttötarkoitus on toisiolain mukainen.

Tässä päätöksessä tarkoitetun henkilötietoaineiston tuottaminen ja luovutus luvansaajalle tapahtuu seuraavasti:

Aineiston poiminnan toteuttaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun palveluyksikön ammattilainen, joka poistaa aineistosta tunnistetiedot, jonka jälkeen toimittaa aineiston tiedolla johtamisen yksikköön tarkastettavaksi. Tarkastamisen jälkeen tiedolla johtamisen yksikkö toimittaa aineiston tietoturvalliseen etäkäyttöympäristöön tutkijan käyttöön. Aineiston analysointi ja käsittely tapahtuu tietolupapäätöksen liitteen 3: ehdot tietoluvan perusteella tapahtuvalle henkilötietojen käsittelylle ehtojen mukaisesti.

Maksut ja laskutus

Rekisteri- ja asiakirjatietojen esikäsittelystä ja toimittamisesta peritään maksu, koska kyseessä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ulkopuolinen tutkija ja aineiston käsittelyssä toisiolain mukaan velvoitetaan tietoturvallisen etäkäyttöympäristön käyttöä. Tutkija ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue sopivat laskutuksesta.

Luovutettujen tietojen tarkastus

Luvansaajan tulee tarkastaa luovutetun tietoaineiston luvan mukaisuus mahdollisimman pian saatuaan pääsyn luovutettuihin tietoihin. Epäilystä virheestä tulee ilmoittaa tietoluvan myöntäjälle 30 päivän kuluessa siitä, kun luvansaaja on saanut pääsyn luovutettuun tietoaineistoon.

Toimivalta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen konsernihallinnon toimintaohjeen 27 §:n mukaan tutkimusjohtaja myöntää tutkimus- ja tietoluvat.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Tutkimus, kehitys ja innovaatiot (TKI)-vastuualue
Tutkimusjohtaja

Päätöspöytäkirja
Yleiset asiat

27.02.2025

4 (4)
§ 3/2025
514/13.01.00/2025

Kosola Silja
Tutkimusjohtaja

Valmistelija / lisätiedot:
Hintikka Niki

etunimi.sukunimi@luvn.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimusohje
- 2 Ei julkaista, Liite 3 Ehdot tietoluvalle
- 3 Ei julkaista, Liite 2 Henkilötietoaineiston käsittelijät
- 4 Ei julkaista, Liite 1 Poimintasuunnitelma

Tiedoksi

Tämä päätös on julkaistu yleisessä tietoverkossa.